

خداوند متعال را سپاسگزارم برای تمام گردانیدن نعمتش،

خداوندی که حمد را بهای نعمتش قرار داد.

خداوندی که هیچکس مأیوس از رحمت او نیست و نعمت او

همگان را شامل است.

خداوندی که از رحمت دریغ نمی‌کند و نعمت او زوال

نمی‌پذیرد.

«نهج البلاغه»

دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی
شیراز

دانشکده دندانپزشکی

گروه پرپودنتیکس

پایان نامه

جهت دریافت درجه دکتری دندانپزشکی

موضوع:

**بررسی میزان شیوع ژنژیویت و ارتباط آن
با بهداشت دهان و دندان در دانش آموزان**

۸-۱۱ ساله مدارس ابتدایی شهر یزد

در سال ۱۳۷۷

۴ 132,۲

به راهنمایی استاد ارجمند:

جناب آقای دکتر محمد رضا طالبی اردکانی

تکاورش:

مریم میرحسینی نیا

و

نسرین مهران

تقدیرم بود:

پدر بزرگوار و مادر مهربانم:
که در تمام مراحل زندگی برایم تکیه‌گاهی استوار
بوده‌اند و همواره خود را مدیون محبت‌ها و
حمایت‌های بیدریغشان می‌دانم.

تقدیرم بود:

همسر عزیزم:
که موفقیت من نتیجه فداکاری‌های اوست.

تقدیرم بود:

نور دیدگانم: میلاد و مهسا
که امید من در طی طریق این راه دشوار بوده‌اند.

تقدیرم باشد:

پدر و مادر بزرگوارم:
که موفقیتم را مرهون زحمات بی‌شائبه‌شان
می‌دانم.

تقدیرم باشد:

همسر عزیزم:
که با صبر و شکیبایی مرا در این راه یاری نمود.

تقدیرم باشد:

غنچهٔ زندگیم:

محمد

لایق نبود قطره به عمان بردن خار و خس صحرا به گلستان بردن
اما چه کنیم رسم موران اینست ران ملخی نزد سلیمان بردن

تقدیم به استاد ارجمند

جناب آقای دکتر محمد رضا طالبی اردکانی

که با راهنمائیهای ارزنده و زحمات بیدریغ
خود ما را در تدوین این پایان نامه صمیمانه
یاری نمودند.

تقدیم به:

هیأت محترم قضات

با تقدیر و سپاس از:

جناب آقای دکتر حائریان و جناب آقای دکتر معین تقوی ،
اساتید ارجمند که از راهنماییهای ارزنده شان در این راه
بهره مند شدیم.

با تشکر از:

مسئولین محترم کتابخانه دانشگاه

و

کلیه کسانی که ما را همراهی و مساعدت نمودند.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
خلاصه فارسی	
مقدمه	۱
□ فصل اول: کلیات	۳
ژنژیویت و انواع آن	۴
تصویر کلینیکی ژنژیویت	۵
ژنژیویت در کودکان	۸
بررسی نظریات مختلف در زمینه بیماریهای پریدنتال	۱۲
بررسی تحقیقات انجام شده در کشورهای خارجی	۲۰
بررسی تحقیقات انجام شده در ایران	۳۴
□ فصل دوم: روش بررسی و مواد لازم	
اهداف و فرضیات (Objective & Hypothesis)	۳۴
روش بررسی	۳۵
روش کار	۳۶
روش تجزیه و تحلیل اطلاعات	۳۸
□ فصل سوم: نتایج، جدول و نمودارها	
نتایج (Results)	۵۰

عنوان	صفحه
جداول	۵۴
نمودارها	۶۶

□ فصل چهارم: بحث و نتیجه گیری

بحث	۷۴
وضعیت بهداشت دهان و دندان در کودکان	۷۴
وضعیت سلامت لثه در کودکان	۷۷
نتیجه گیری	۸۶
خلاصه انگلیسی	۸۸
منابع و مأخذ	۹۰
ضمیمه شماره ۱	۹۶
ضمیمه شماره ۲	۱۰۰
ضمیمه شماره ۳	۱۰۱
ضمیمه شماره ۴	۱۰۳

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول شماره (۱): طبقه‌بندی گروه‌های سنی برحسب جنس در جامعه مورد	
بررسی.....	۵۴
جدول شماره (۲): توزیع فراوانی ژنژیویت.....	۵۴
جدول شماره (۳): توزیع فراوانی وضعیت بهداشت دهان و دندان، دبری و جرم در	
جامعه مورد بررسی.....	۵۵
جدول شماره (۴): توزیع فراوانی وضعیت بهداشت دهان و دندان برحسب گروه‌های	
سنی در جامعه مورد بررسی.....	۵۵
جدول شماره (۵): توزیع فراوانی وضعیت بهداشت دهان و دندان برحسب جنس در	
جامعه مورد بررسی.....	۵۶
جدول شماره (۶): توزیع فراوانی ژنژیویت برحسب گروه‌های سنی در جامعه مورد	
بررسی.....	۵۶
جدول شماره (۷): توزیع فراوانی ژنژیویت برحسب جنس در جامعه مورد بررسی .	۵۷
جدول شماره (۸): توزیع فراوانی ژنژیویت برحسب شاخص OHI-S در جامعه مورد	
بررسی.....	۵۷
جدول شماره (۹): توزیع فراوانی ژنژیویت برحسب شاخص دبری در جامعه مورد	
بررسی.....	۵۸

عنوان	صفحه
جدول شماره (۱۰): توزیع فراوانی ژنژیویت برحسب شاخص جرم در جامعه مورد بررسی	۵۸
جدول شماره (۱۱): توزیع فراوانی ژنژیویت برحسب دفعات مسواک زدن فرد در شبانه‌روز در جامعه مورد بررسی	۵۹
جدول شماره (۱۲): توزیع فراوانی ژنژیویت برحسب وسایل تمیزکردن دندانها در جامعه مورد بررسی	۵۹
جدول شماره (۱۳): توزیع فراوانی ژنژیویت برحسب نواحی دوگانه آموزش و پرورش شهر یزد در جامعه مورد بررسی	۶۰
جدول شماره (۱۴): توزیع فراوانی ژنژیویت برحسب جنس به تفکیک گروههای سنی ۸-۱۱ سال در جامعه مورد بررسی	۶۱
جدول شماره (۱۵): توزیع فراوانی وضعیت بهداشت دهان و دندان برحسب میزان تحصیلات پدر در جامعه مورد بررسی	۶۲
جدول شماره (۱۶): توزیع فراوانی وضعیت بهداشت دهان و دندان برحسب میزان تحصیلات مادر در جامعه مورد بررسی	۶۲
جدول شماره (۱۷): توزیع فراوانی ژنژیویت برحسب میزان تحصیلات پدر در جامعه مورد بررسی	۶۳
جدول شماره (۱۸): توزیع فراوانی ژنژیویت برحسب میزان تحصیلات مادر در جامعه مورد بررسی	۶۳

عنوان	صفحه
جدول شماره (۱۹): میانگین و انحراف معیار شاخص لتهای (GI)، شاخص جرم (CI)، شاخص دبری (DI)، و شاخص وضعیت بهداشت دهان و دندان (OHI-S) برحسب گروههای سنی ۸-۱۱ ساله در جامعه مورد بررسی.....	۶۴
جدول شماره (۲۰): میانگین و انحراف معیار شاخص لتهای (GI)، شاخص جرم (CI)، شاخص دبری (DI) و شاخص وضعیت بهداشت دهان و دندان (OHI-S) برحسب جنس در جامعه مورد بررسی.....	۶۵
جدول شماره (۲۱): میانگین و انحراف معیار شاخص لتهای (GI) برحسب وضعیت بهداشت دهان و دندان.....	۶۵

فهرست نمودارها

عنوان	صفحه
نمودار شماره (۱): توزیع فراوانی ژنژیویت.....	۶۶
نمودار شماره (۲): توزیع فراوانی ژنژیویت برحسب شاخص دبری در جامعه مورد بررسی	۶۷
نمودار شماره (۳): توزیع فراوانی ژنژیویت برحسب شاخص جرم در جامعه مورد بررسی.....	۶۸
نمودار شماره (۴): توزیع فراوانی ژنژیویت برحسب شاخص بهداشت دهان و دندان در جامعه مورد بررسی.....	۶۹
نمودار شماره (۵): توزیع فراوانی ژنژیویت برحسب نواحی دوگانه شهر یزد.....	۷۰
نمودار شماره (۶): توزیع فراوانی ژنژیویت برحسب میزان تحصیلات پدر در جامعه مورد بررسی	۷۱
نمودار شماره (۷): توزیع فراوانی ژنژیویت برحسب میزان تحصیلات مادر در جامعه مورد بررسی	۷۲

خلاصه فارسی

ژنژیویت یا التهاب لثه، شایعترین فرم از بیماریهای لثه می باشد که رابطه تنگاتنگی با فقدان بهداشت دهان و دندان دارد و در کودکان و نوجوانان از شیوع بالایی برخوردار است. مطالعه کنونی به منظور تعیین شیوع این بیماری و وضعیت بهداشت دهان و دندان کودکان دبستانی شهر یزد انجام گرفت تا بتوان با مشخص کردن وضعیت، گامی در جهت برنامه ریزیهای بهداشت دهان و دندان در آینده برداشت.

این بررسی، یک مطالعه توصیفی می باشد که به صورت مقطعی بر روی ۴۰۵ دانش آموز ۸ تا ۱۱ ساله صورت گرفت. نمونه ها از میان ۹ مدرسه ابتدایی در ۲ ناحیه آموزش و پرورش شهر یزد، از طریق روش نمونه گیری خوشه ای - تصادفی، انتخاب شدند.

معاینه دانش آموزان توسط یک نفر و با کمک سوند داسی شکل، پروب پرئودنتال ویلیامز و آینه دندانپزشکی در مدارس انجام شد. وضعیت پرئودنتال کودکان، با استفاده از شاخص لثه ای (Löe & Silness 1963) و وضعیت بهداشت دهان و دندان آنها از طریق شاخص ساده شده بهداشت دهان و دندان (Greene & Vermillion 1964) ارزیابی شد. نتایج حاصل از این تحقیق به قرار زیر می باشند:

میزان شیوع ژنژیویت در کودکان معاینه شده ۱۰۰٪ و شدت آن در حد متوسط ارزیابی گردید. جمعیت مورد مطالعه، از نظر وضعیت بهداشت دهان و دندان در حد متوسط و میانگین OHI-S، $0/44 \pm 1/47$ برآورد شده است. وضعیت دانش آموزان از نظر دبری، متوسط و از نظر جرم، خوب می باشد. دختران از وضعیت بهداشت دهان بهتری نسبت به پسران برخوردار بودند و بطور کلی با افزایش سن، وضعیت بهداشت دهان و دندان

دانش آموزان بهبود یافته است. میانگین GI در دختران 0.38 ± 1 و در پسران 0.27 ± 1.13 محاسبه شد و با توجه به میانگین GI، وضعیت لتهای دختران بهتر از پسران می باشد. میان وضعیت بهداشت دهان و دندان افراد مطالعه شده و میزان شیوع ژنژیویت ارتباط مستقیمی بدست آمد.

نتایج مذکور، لزوم توجه بیشتر به ارتقاء سطح بهداشت دهان و دندان کودکان دبستانی را از طریق برنامه ریزیهای آموزشی پیگیر و مداوم در مدارس، جهت دستیابی به سلامت بیشتر دهان و دندان خاطرنشان می سازد.

مقدمه

طبق قانون اساسی، حفظ و تأمین سلامتی افراد جامعه یکی از اهداف نظام جمهوری اسلامی ایران است. سلامتی افراد عمدتاً از طریق بهداشت و پیشگیری قابل حفظ و تأمین می‌باشد. با برنامه‌ریزی در امر پیشگیری و بهداشت می‌توان میزان ابتلاء به بیماریهای دهان و دندان را به حداقل ممکن کاهش داده و سلامتی دهان و دندانها را که قسمتی از سلامت عمومی بدن است، با کمترین هزینه و کمترین صرف وقت تأمین و تضمین نمود. برای گسترش و تدارک خدمات ارزنده دندانپزشکی، نخست باید از وضع سلامت و یا بیماری دهان و دندان افراد جامعه آگاه شد. اطلاعاتی که در این زمینه در پی آن هستیم باید چنان باشد که بتوانیم مطابق آنها نیازهای کنونی و آینده دندانپزشکی را به گونه‌ی درستی برآورد کنیم^(۱۰).

در این راستا، کمیته‌ی کارشناسان بهداشت دهان و دندان سازمان بهداشت جهانی (WHO) استانداردهای ویژه‌ای تنظیم کرده که به موجب آن چگونگی شرح و گزارش حالات بیماریهای دهان و دندان، در سطح جهانی با هم مشابه و قابل مقایسه باشند^(۱۱). یکی از این استانداردهای مهم جهت بررسی وضعیت بهداشت دهان و دندان استفاده از مطالعات اپیدمیولوژیک می‌باشد.

اپیدمیولوژی بررسی خود بیماری به تنهایی نیست، بلکه مطالعه‌ی شرایطی است که می‌تواند افراد را در معرض بیماری قرار دهد و هدف از آن یافتن عوامل ایجادکننده بیماری و در نتیجه پیدا کردن روشهای کنترل و پیشگیری از بروز آن بیماری است.^(۱۸) امروزه، تحقیقات اپیدمیولوژیکی در دندانپزشکی ابعاد وسیعی پیدا کرده است و نتایج حاصل از آنها، بیانگر انتشار جهانی بیماریهای پرودنتال می‌باشد و ژنژیویت یا التهاب لثه در میان